

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. LAPKRIČIO 30 D. NUTARIMO NR. 972 „DĖL
PREKYBOS VALSTYBINIUOSE MIŠKUOSE PAGAMINTA ŽALIAVINĖ MEDIENA IR
MIŠKO KIRTIMO LIEKANOMIS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“
PROJEKTO**

(TAP NR. 22-1166; TAIS NR. 22-7680(3))

2022-06-15 Nr. NV-1702

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija (AM).

2. Projekto tikslas – pakeisti prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta mediena tvarką atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją uždraudus įvežti šią žaliavą iš Rusijos ir Baltarusijos.

3. Dabartinė situacija: Europos Sąjungai skyrus sankcijas Rusijai ir Baltarusijai dėl vykdomos karinės agresijos prieš Ukrainą, uždrausta iš šių šalių įvežti medieną. Tai veikia visą medienos sektorių ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse Baltijos regiono šalyse, kurios iš Rusijos ir Baltarusijos įveždavo daug medienos ir jos gaminių. Staiga sumažėjus įvežamos medienos kiekiui, didėja vietinės paklausa, auga kainos (Elektroninės valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų pardavimo sistemos (toliau – EMPS) administratoriaus UAB „Baltpool“ duomenimis, vidutinė medienos kaina trumpalaikiuose aukcionuose nuo karo Ukrainoje pradžios pakilo beveik 30 proc. ir kyla toliau), tai daro poveikį ir medienos pramonei. Su šios žaliavos prekyba susiję ekspertai pabrėžia, kad susidariusios išskirtinės rinkos sąlygos gali lemti didesnę naujų pirkėjų dalyvavimą šalies medienos prekybos aukcionuose, intervencines ar spekuliacines kainas, iškreipti rinką. Neproporcingas medienos kainų augimas turėtų neigiamą įtaką ir pagal anksčiau sudarytas ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainoms ir šių sutarčių vykdymui.

Pagal galiojančią teisinį reguliavimą, visuose prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis aukcionuose gali dalyvauti ir įsigyti medienos visi pirkėjai be jokių apribojimų.

4. Projekto esmė: pagal siūlomą teisinį reguliavimą aukcionuose, kaip ir iki šiol, galėtų dalyvauti visi pirkėjai, tačiau aukcionuose pusmetinėms sutartims sudaryti, kuomet perkamas didesnis nei 1000 kietmetrių (ktm) kiekis, aukcioną laimėjusiems pirkėjams sutarties sudarymui būtų nustatytas maksimalus žaliavinės medienos kiekio limitas (netaikoma miško kirtimo liekanoms ir pakartotiniams aukcionams pusmetinėms sutartims sudaryti). Projektu siekiama tiek sukurti laikiną rinkos apsaugos mechanizmą, tiek užtikrinti, kad rinkos apribojimai būtų proporcingi ir tik būtini tikslui pasiekti.

Esminiai siūlomo teisinio reguliavimo elementai:

- pakeisti aukciono ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti rezultatų nustatymo tvarką, pagal kurią pasibaigus aukcionui, elektroninėje medienos prekybos sistemoje būtų automatiškai sudaroma visų aukciono metu pateiktų pasiūlymų eilė pagal procentinį pirkėjo pasiūlytos kainos ir pardavėjo pradinės kainos skirtumą mažėjimo tvarką;
- nustatant aukcioną laimėjusių ir teisę sudaryti sutartis įgijusių pirkėjų sąrašą aukcionuose pusmetinėms sutartims sudaryti, būtų atsižvelgiama į pirkėjams taikomą maksimalų galimą pirkti žaliavinės medienos kiekį, kuris būtų nustatomas kaip vidutinis per kalendorinį pusmetį pardavėjo konkrečiam pirkėjui pagal pusmetines sutartis perduotas žaliavinės medienos kiekis, padidintas 10 proc. (įvertinant šiuo metu sutartims vykdyti taikomą 10 proc. paklaidą), skaičiuojant už paskutinius 4 kalendorinius pusmečius iki aukciono vykdymo kalendorinio

pusmečio pradžios, tačiau bet kuriuo atveju ne mažesnis kaip 1000 ktm. Šis reikalavimas nebūtų taikomas vykdant pakartotinius žaliavinės medienos aukcionus pusmetinėms sutartims sudaryti ir prekiaujant miško kirtimo liekanomis;

- numatyti išimtį – jei pirkėjas įgijo naujų žaliavinės medienos perdirbimo įrenginių, leidžiančių jam perdirbti papildomą žaliavinės medienos kiekį arba pradėti perdirbti žaliavinę medieną – pirmus 24 mėnesius nuo tokių įrenginių įrengimo dienos, nustatant jam maksimalų galimą pirkti žaliavinės medienos kiekį, būtų atsižvelgiama į tokių įrenginių per kalendorinį pusmetį prognozuojamą perdirbti žaliavinės medienos kiekį. Prognozuojamas papildomai perdirbti žaliavinės medienos kiekis būtų nustatomas pagal pirkėjo EMPS administratoriui pateiktą ir pirkėjo vadovo patvirtintą informaciją apie įgytus naujus žaliavinės medienos perdirbimo įrenginius, ši informacija taip pat būtų papildomai patvirtinta nepriklausomo finansų srities auditoriaus;
- nuo 15 iki 10 darbo dienų sutrumpinti terminą, iki kada EMPS interneto svetainėje turi būti paskelbtas tikslus aukcionų pradžios ir pabaigos laikas, taip sutrumpinti pasirengimo aukcionams vykdyti procedūras 5 darbo dienomis.

Projekto nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- priėmus Projektą būtų įtvirtinta dėl medienos importo iš Rusijos ir Baltarusijos uždraudimo susidariusiai situacijai adekvati, laikinai numatoma taikyti aukciono pusmetinėms sutartims sudaryti rezultatų nustatymo tvarka, nedarant reikšmingo poveikio konkurencijai ir nepažeidžiant ES taikomo laisvo prekių ir paslaugų judėjimo principo, tačiau sudarant galimybę apsirūpinti mediena nuolatiniais jos pirkėjams ir sumažinant galimų spekuliacijų riziką. Be to, ties esami, tiek nauji pirkėjai galės apsirūpinti mediena pirkdami jos iki 1000 ktm (taip sudaromos palankios sąlygos apsirūpinti mediena smulkiems jos pirkėjams neapsunkinant neproporcingo prekybos mediena proceso), deklaruodami įgytus naujus medienos perdirbimo įrenginius, dalyvaudami trumpalaikiuose aukcionuose ir pakartotiniuose aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti, kuriuose maksimalus galimas pirkti žaliavinės medienos kiekis netaikomas;
- AM pažymi, kad siūlomi pakeitimai yra laikina priemonė ir informuoja apie rengiamus to paties tvarkos aprašo pakeitimus, kurie įteisins atvirų aukcionų (varžymosi dėl medienos įsigijimo realiu laiku) ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti taikymo principus, leisiančius efektyviau konkuruoti įsigyjant medieną. Tačiau šiems pakeitimams parengti ir pasiruošti juos techniškai įgyvendinti reikia daugiau laiko – atviro tipo aukcionus preliminariai numatoma pradėti taikyti 2023 metais;
- numatoma, kad, nustatant prognozuojamą perdirbti žaliavinės medienos kiekį, atsiranti prievolė ūkio subjektams (vidutiniškai 9 medienos pirkėjams per metus) pageidaujantiems pateikti EMPS administratoriui pirkėjo vadovo patvirtintą informaciją apie įgytus žaliavinės medienos perdirbimo įrenginius ir šią informaciją papildomai patvirtinti nepriklausomam finansų srities auditoriui bendrai sudarytų 14931 euro administracinę naštą;
- Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

5. Derinimas:

- Projektas derintas su Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis, Konkurencijos taryba, UAB „Baltpool“, VĮ Valstybinių miškų urėdija. UAB „Baltpool“ pastabų nepateikė, Projektas patikslintas atsižvelgus į dalį institucijų ir organizacijų pastabų;
- lieka neatsižvelgta (ar atsižvelgta iš dalies) į dalį Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų ministerijų, Konkurencijos tarybos, VĮ Valstybinių miškų urėdijos, Medienos prekybos asociacijos, Vakarų Lietuvos medienos perdirbėjų ir eksportuotojų asociacijos, UAB „Stora Enso Lietuva“, UAB „Renostera“, EPAL Nacionalinio komiteto Baltijos šalyse, Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacijos „Lietuvos mediena“, UAB „IKEA Industry Lietuva“, Lietuvos

biomasės energetikos asociacijos „Litbioma“ pastabų (argumentai dėl neatsižvelgimo pateikti derinimo pažymoje);

- AM pakartotinai teikia Projektą, patikslintą įvertinus 2022-06-08 tarpinstituciniame pasitarime išsakytas ir Specialiųjų tyrimų tarnybos 2022-06-10 antikorupcinio vertinimo išvadoje (toliau – STT išvada) pateiktas pastabas, taip pat papildomus paaiškinimus dėl minėtame pasitarime ir STT išvadoje keliamų klausimų. Dėl Specialiųjų tyrimų tarnybos pastabų, į kurias neatsižvelgta, papildyta derinimo pažyma;
- Projekto rengėjai pažymi, kad tarpinstitucinio pasitarimo dalyviams (medienos pirkėjų atstovams) AM el. paštu pateikė papildomą informaciją, pagrindžiančią Projektu siūlomų laikinų pakeitimų būtinumą (ši informacija pateikiama su patikslintu Projektu). Apibendrinant ją pažymima, kad medienos importo iš Rusijos ir Baltarusijos uždraudimas Baltijos regiono šalyse gali lemti apie 15 mln. ktm, Lietuvoje – apie 3 mln. ktm medienos deficitą (prognozuojamas medienos poreikis – apie 10 mln. ktm, pagaminama Lietuvoje – iki 7 mln. ktm). Atsižvelgus į išskirtines rinkos sąlygas ir įvertinus prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta mediena sistemos atvirumą (lyginant su kaimyninėmis šalimis) visiems rinkos dalyviams, galima prognozuoti daug didesnę paklausą šalies medienos prekybos aukcionuose, intervencines ar spekuliacines kainas ir rinkos iškraipymą, tai neigiamai paveiktų ir ilgalaikių sutarčių vykdymą;
- įvertinusi tarpinstituciniame pasitarime ir STT išvadoje pateiktas pastabas dėl poreikio konkrečiau apibrėžti Projektu siūlomų nuostatų taikymo laiką, kartu su Projektu teikiamas Vyriausybės posėdžio protokolinio sprendimo projektas, kuriuo AM pavedama **iki 2022-10-01** parengti ir pateikti Vyriausybei šio Vyriausybės nutarimo pakeitimo projektą, kuriuo būtų nustatyta nauja atviro tipo aukcionų **trumpalaikėms** sutartims sudaryti organizavimo ir administravimo tvarka, taip pat **iki 2023-07-01** parengti ir pateikti Vyriausybei šio Vyriausybės nutarimo pakeitimo projektą, kuriuo būtų nustatyta nauja atviro tipo aukcionų **ilgalaikėms ir pusmetinėms** sutartims sudaryti organizavimo ir administravimo tvarka. Pažymima, kad AM dės pastangas, kad atviro tipo aukcionai būtų pradėti taikyti kaip galima anksčiau, tačiau minėti terminai siūlomi kaip racionalus laiko tarpas pakeitimams parengti ir pasiruošti juos techniškai įgyvendinti;
- Projekto rengėjai pažymi, kad priėmus Projektą, jis bus notifikuotas Europos Komisijai vadovaujantis Paslaugų įstatymo ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje reikalavimais.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms: tiesiogiai neįgyvendina.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, siūlytina patikslintą Projektą su pridėdamu protokolinio sprendimo projektu svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje) su platesniu aptarimu.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37052098722; +37066842325, el. p. vaidas.talacka@lr.lt